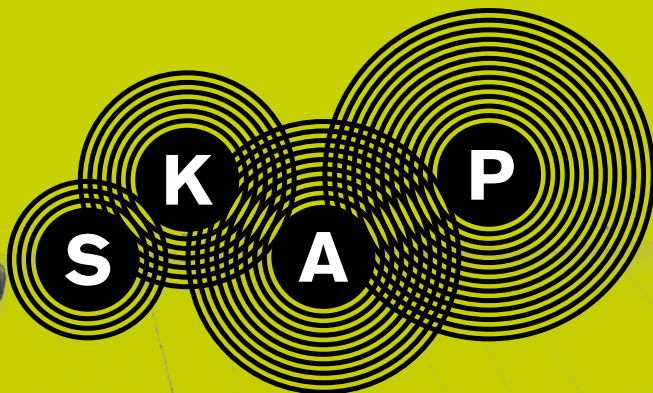

SKAP-NYTT

HÖST 2010

SÅ UNDVIKER DU AVTALSFÄLLORNA
KULTURMINISTERN OM MUSIKENS VILLKOR
HEMLIGHETEN BAKOM KREATIVITETEN
BMP - FÖRLAGSKONKURSEN ALLA TALAR OM
MEDLEMSKRÖNIKAN: ROFFE WIKSTRÖM

KONTRASTERNAS TID

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Som upphovsmän och upphovskvinnor på musikområdet lever vi nu verkligen i kontrasternas tid. Å ena sidan ska kulturen regionaliseras, å andra sidan ska hela världens kultur kunna erbjudas varsomhelst med en enda licens. Å ena sidan ska allmänheten ha tillgång till kultur gratis, å andra sidan bör de som skapar få rimlig ersättning.

Oavsett om arenan är världsomfattande och digital eller analog och högst lokal behöver vi delta i utformandet av de villkor som kommer att styra förutsättningarna för vårt framtida skapande. Detta gör SKAP, bland annat genom att aktivt delta i de nätverk och organisationer som vi tror har möjlighet att förändra.

Genom Kulturskaparna har vi etablerat en röst för enskilda kulturskapare i upphovsrättsdebatten, skapat nya kontaktytor för konstruktiva samtal och hittat goda former för samarbete mellan de organisationer som företräder konstnärer inom alla kulturyrtingar. Närmast väntar workshops med riksdagspartierna för att under fördjupade former höras – och lyssna.

På internationell nivå är vi ordförande för kompositörerna och textförfattarna i Europa, i ECSA (European Composer & Songwriter Alliance). En organisation som likt ingen annan ger oss möjlighet till dialog med beslutsfattare. Vi ger här inte bara uttryck för uphovsmännens synvinkel, utan är länken mellan det som har varit och det som komma skall. Detta i en värld där kulturen, skapandet och tillgängliggörandet inte längre känner några gränser. Vi är ju den gamla kulturen, lika mycket som vi är uppfinnare av framtidens uttryck i samma person, varje dag.

De sätt som samhället betraktar kreativitet på har förändrats under historiens gång, liksom själva begreppet kreativitet i sig. Det räcker inte längre för kulturskapare att vara kreativa i sitt skapande, de måste också vara kreativa när det gäller att möjliggöra framtida komponerande genom nya tekniska lösningar och effektiva licensieringsmodeller.

I takt med att vår egen musikbransch har blivit allt mer svårdefinierad och föränderlig har vi känt ett ökat behov av flexibel samverkan och tät kommunikation, både externt och internt. Redan 2007 gjordes en första förstudie som visade att den kommersiella musikbranschen har ett stort behov av en plattform där man kan diskutera gemensamma frågor, och av en organisation som kan föra musikbranschens talan med en röst.

SKAP är därför, som en av grundarna, glada att kunna presentera MusikSverige. En intresseorganisation som skall kommunicera och driva den samlade musikbranschens frågor. Den företräder artister, kompositörer, textförfattare, musiker, skivbolag och musikförläggare i Sverige. Uppgiften är att ge den svenska musiken bästa möjliga förutsättningar att skapas, utvecklas och spridas.

Om detta och mycket annat kan ni läsa i detta nummer av SKAP-nytt. Ett nummer som visar er på SKAP:s utvecklade engagemang, för att bättre möta omvärldens krav, och vara våra medlemmar till än mer nytta.

Är det slut här? Nej, när vi ser våra upphovsmän och upphovskvinnor skapa fantastisk musik och aktivt delta i formandet av sin egen framtid är det svårt, för att inte säga omöjligt, att låta bli att smittas. Man vill göra mer.

Ordförande / alfons.karabuda@skap.se

Foto: Kalle Assbring

PATRICK AGER ÄR DIN MAN I EUROPA

Österrikaren Patrick Ager blev i mars 2010 European Composer and Songwriter Alliance, ECSA:s generalsekreterare. Han är därmed talesman för Europas kompositörer och låtskrivare. SKAP-nytt har träffat honom.

Vad gör ECSA i vinter?

– Frågan om upphovsrättssällskapens framtid är fortfarande störst. Vi har ett viktigt möte med EU-kommissionär Joaquin Almunia den 30 november. Han har ansvar för kommissionens konkurrensfrågor och är den viktigaste personen vi kan påverka. När ECSA hade möte i Warszawa i slutet av september enades alla medlemsländer om en gemensam ECSA-resolution. Det var en förutsättning för att få till stånd det här mötet. Det är för övrigt första gången som kompositörerna har ett officiellt möte på den här nivån i EU-kommissionen.

Vilka utmaningar ser du 2011?

– Vi måste informera och påverka fler EU-parlamentariker. Parlamentet har en tradition av att vara konstnärsvänliga och vi måste se till att ha parlamentet på vår sida. ECSA har sin generalförsamling i Bryssel den 3 februari och i samband med det kommer vi att ordna ett större event och vi ska se till att så många parlamentariker som möjligt kommer.

Hur är det att bo i Bryssel?

– När jag flyttade hit var jag lite orolig och trodde att det skulle vara väldigt teknokratiskt. Men det är fantastiskt att bo här. Det är en internationell känsla eftersom så många från runt om i Europa jobbar med EU. Och så är det nära Paris. Jag är halvfransman och vill vara i Paris så ofta som möjligt.

Vad gör du på fritiden?

– Åker till franska västkusten och surfar. Jag är skivsamlare så jag köper mycket vinyl. Förr dj:ade jag mycket, men nu hinner jag inte så ofta som jag vill, så jag gör mest mixtapes.

Vad spelar du när du dj:ar?

– Old school och jazzig hiphop. Klassiska saker som Guru, Jazzmatazz, A Tribe Called Quest. Och så Wien-triphop med duon Kruder & Dorfmeister.

Var finns de bästa surfvågorna?

– Det kan jag inte berätta, det är en hemlighet! I surfkulturen håller man sina stränder hemliga. Jag har varit på många bra

Generalsekreterare Patrick Ager vid sin arbetsplats på ECSA:s kontor i Bryssel. Patrick Ager har tidigare varit sakkunnig på österrikiska UD och har en internationell magisterexamen i statsvetenskap. Han talar tyska, franska och engelska.

ställen: Indonesien, Australien, Brasilien ... Men mitt favoritställe är ändå mina hemtrakter på franska västkusten, sydväst om Bordeaux. Jag tänker dock inte berätta exakt vilka stränder! Surfing är extremt individualistiskt och härligt, men jag gillar att spela fotboll nästan lika mycket. Fotboll är raka motsatsen. Här måste kollektivet fungera, det är minst lika spännande.

Text: Mårten Karlsson Foto: Agostina Di Martino

SKAP-NYTT

Ansvarig utgivare: Alfons Karabuda. Redaktör: Peter Willebrand. Grafisk design: Gabor Palotai Design. Layout: Karin Niklasson/Nordiska Tidningsbolaget. Omslagsfoto: Fabian Kallerdahl av Per Nadén. Tryck: Danagårds Grafiska. ISDN 0347-14032

SKAP – Svenska Kompositörer Av Populärmusik – är Sveriges intresseförening för yrkesverksamma

kompositörer, textförfattare, bearbetare och arrangörer.

SKAP
Svenska kompositörer av populärmusik
Box 27327
102 54 Stockholm
info@skap.se
tel: 08-783 88 39, fax: 08-660 06 06

ECSA SLÅSS MOT TVÅNGSAVTAL

Acceptera avtalet eller bli arbetslös! ECSA kräver att EU ser över de nya avtalen som bland annat tv-bolag tvingar på upphovsmän och förlag.

– Alla förlorar när EU jämställer upphovsmännen med ett företag, säger Örjan Strandberg, ordförande i ECSA:s coercionkommitté.

Tidigare rättighetsavtal luckras upp i takt med att medielandskapet förändras och nya distributionsmönster uppstår.

SKAP:s tidigare styrelseledamot Örjan Strandberg är ordförande i ECSA:s kommitté som granskar de nya avtalsformer som blir allt vanligare i Europa. De nya avtalen kallas ofta coercionavtal. Coercion betyder tvingande, och upphovsmannaorganisationerna anser att många avtal är just det.

– Det är framför allt ett stort problem i länder som Tyskland, Italien, Holland och Spanien och England med stora dominerade mediebolag. Men det förekommer även i Sverige, via tv-bolag som till exempel TV 4, säger Strandberg.

TV-BOLAG NORPAR VIA EGNA FÖRLAG

Vanligtvis startar tv-bolagen själva ett förlag, i praktiken ett dotterbolag, som blir ett slags mellanhand mot upphovsmännen. Tv-förlaget förhandlar fram avtal som upphovsmännen måste acceptera om de vill jobba för tv-bolaget. Avtalen innebär att upphovsmännen avstår en del av ersättningen till förlaget. I vissa fall så mycket som 50 procent.

– Tv-bolaget utnyttjar sin position, Alternativen är inget jobb för många upphovsmän, säger Örjan Strandberg.

– I många fall måste upphovsmännen även förhandla med ett produktionsbolag som i sin tur ska förhandla med tv-bolaget. Det blir alltså två mellanhänder som skär emellan.

Historiskt har Stim legat i luven på kanaler som TV 3, TV 4 och Kanal 5 i frågan om ersättningsnivåer. För några år sedan stämde till exempel TV 4 och Kanal 5 Stim, för missbruk av dominerande ställning, i Marknadsdomstolen och vann.

I våras löstes en flerårig konflikt när TV4 och Stim skrev ett treårigt avtal där Stim även kompenseras retroaktivt.

Även frågan om TV 4:s musikförlag har prövats rättsligt på initiativ av SKAP. Niklas Strömstedt och Magnus Frykberg tillhörde dem som vittnade för upphovsmannasidan. Men rätten fann inte att kanalens villkorade kompositörsengagemang – över bindande kontrakt med TV 4:s förlag – var konkurrenshämmande. SKAP beklagade utslaget, som innebär att 33 procent av ersättningen som tidigare tillfallit upphovsmännen i stället fick tillfalla tv-förlaget. TV 4 lade senare ner sitt musikförlag och använder i dag andra strategier för att sänka kostnaderna för musikerättigheterna.

Strandberg anser att grundproblemet ligger i myndigheternas,

Örjan Strandberg.

särskilt EU:s, syn på upphovsmännens rättigheter. EU-kommissionen har tidigare beslutat att de europeiska upphovsrätts-sällskapens ömsesidiga avtal strider mot EU:s konkurrensregler. Sällskapen ska i stället konkurrera med varandra.

– De ser alltså rättigheterna ur ett näringsperspektiv, vilket gör att vår verksamhet faller under konkurrenslagstiftningen. Den får också till följd att den skyddande delen i upphovsrätten anses konkurrenshämmande.

Paul McCartney, Ennio Morricone och Benny Andersson finns bland dem som har protesterat mot EU:s distinktion.

Örjan Strandberg jämför upphovsmännen med en uppfinnare som söker ett patent för att skydda sin idé eller produkt.

– EU skulle aldrig komma på tanken att ifrågasätta den verksamhet som Patent- och registreringsverket bedriver för att skydda den enskilde uppfinnaren.

ECSA företräder 12 000 kompositörer i Europa. Coercion-kommittén kommer närmast att träffa den EU-kommissionär som är ansvarig för konkurrensfrågor. (Se intervju med Patrick Ager på sid 3.)

– Vi ska bland annat beskriva hur effekterna blir för upphovsmännen som kommer i kläm. Det borde vara självklart att rättigheterna behandlas lika i hela Europa.

UNGA UTNYTTJAS

Örjan Strandberg varnar för att bolagen på sikt åderläter branschen på etablerade kompositörer som vägrar att acceptera villkoren. I stället skapas ett slags prispressad andrahandsmarknad som inte värderar kvalitet. Även etablerade musikförlag får konkurrens av lågprisalternativ, som utnyttjar unga och oerfarna kompositörer som vill ta sig in i branschen.

– Det här skadar alla parter, även tv-bolagen. Kortsiktigt kanske de pressar kostnaderna, men långsiktigt stängs de kanalen mellan de stora kompositörernas katalog och tv-publiken, säger Örjan Strandberg.

Utvecklingen har parallellt inom flera andra medier. Bildjournalistiken är bara ett exempel där nya bildbyråer förmedlar bilder till medier för en spottstyver.

– Vi har redan exempel på sådana aktörer i vår bransch, som startar tjänster för bland annat reklambranschen.

Text: Peter Willebrand Foto: Privat

FAKTA

ECSA (European Composer and Songwriter Alliance) är samlingsorganisation för alla kompositörer och textförfattare verksam i Europa. **ECSA** representerar 36 organisationer – varav SKAP är en – i 28 länder.

HON SKA LEDA MUSIKSVERIGE

Ett pionjärbete väntar. Elisabet Widlund är vd för nystartade Musiksverige som ska samla Sveriges musikorganisationer.

Med Musiksverige får musikbranschen för första gången motsvarigheten till en paraplyorganisation som är vanlig i många andra branscher.

Elisabet Widlund har själv bakgrund som scenkonstproducent på bland annat Folkoperan och affärsutvecklare inom kultursektorn. Hon kommer närmast från jobbet som konsult på pr-byrån Westander. Det låter som en lämplig kombination för ett uppdrag som innebär att man både ska fungera som en samlande kraft och föra ut ett gemensamt budskap.

– Jag blev redan i våras tillfrågad om jag var intresserad av jobbet, säger hon.

Elisabet Widlund behövde inte fundera särskilt länge innan hon tackade ja.

– Jag trivdes visserligen väldigt bra på Westander, men det är oerhört spännande att få bygga upp något från grunden. Organisationerna är inte längre lika låsta vid tidigare positioner, som gjort att man ibland motarbetat varandra. Några finns bland annat en konstruktiv samsyn på nya ersättningsmodeller för upphovsmännen. Vi ser ju också hur allt flera lagliga alternativ, som Spotify, vinner mark. Branschen befinner sig bara i början av den utvecklingen.

Elisabet Widlund betonar att det är viktigt att bereda mark för nya konkurrerande alternativ på en framtida marknad.

– Det vore idiotiskt att skapa monopolsituationer när det nu visar sig att det finns en betalningsvilja om de digitala lösningarna är tillräckligt bra.

Musiksveriges agenda kretsar kring tre områden: upphovsrätt, musikexportstöd och utbildningsfrågor. Frågorna ligger Elisabet Widlund nära sedan tidigare.

– Ju längre jag har arbetat i branschen, desto mer politiskt intresserad har jag blivit och allt mer förstått att vi måste jobba gemensamt för att påverka. Det känns också som folk allt mer börjar förstå att den illegala nedladdningen inte kan fortsätta om musikerna i framtiden ska kunna leva på sitt hantverk.

Första året som vd kommer till stor del bestå i att sätta Musiksverige på kartan, bland både politiker och i medier.

– Jag ska framför allt träffa både beslutsfattare och journalister som bevakar vår bransch, säger Elisabet Widlund.

Vad är den enskilt viktigaste frågan för Musiksverige?

– Att se till att konsumenterna får ett rikare musikutbud, till en skälig kostnad i en digital värld.

Text: Peter Willebrand Foto: Annika af Klercker

FAKTA

Namn: Elisabet Widlund.

Ålder: 31 år.

Aktuell som: Ny vd för Musiksverige.

Tidigare: Scenkonstproducent, affärsutvecklare och pr-konsult.

Familj: Man och son. Min man är trumpetare.

Favoritmusik: Just nu lyssnar jag uteslutande på Robyns två senaste album. De är fantastiskt bra.

BAKGRUND MUSIKSVERIGE

Musiksverige är grundad av SAMI (Svenska Artister och Musikers Intresseorganisation); Musikerförbundet; SYMF (Sveriges Yrkesmusikerförbund); STIM (Svenska Tonsättares Internationella musikbyrå); FST (Föreningen Svenska Tonsättare); SMFF (Svenska Musikförläggareföreningen); SKAP (Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik); IFPI Svenska Gruppen (International Federation of the Phonographic Industry) och SOM (Svenska Oberoende Musikproducenter). Musiksverige arbetar aktivt för att inkludera fler organisationer.

KULTURSKAPARE – TA PLATS I SOCIALA MEDIER!

Sociala medier – ibland känns det som att alla finns där. Tidningarna, eller gammelmmedia som de ofta kallas i just sociala medier, tutar i oss att man inte kan vinna val utan att finnas i bloggofären, på Twitter och på Facebook. Samtidigt visar undersökningar att 85 procent av svenska bloggar handlar om mat, inte om politik. Och Twitter har ännu inte slagit igenom som politisk plattform i Sverige.

Så varför ska ett opinionsbildande nätverk som Kulturskaparna finnas i sociala medier om de beslutsfattare vi vill påverka inte finns där?

Riktigt så enkelt är det inte. Politiker läser bloggar, Twitter och facebookar, även om de inte bloggar eller twittrar själva. Journalister på tidningar, tv och radio hämtar uppslag från sociala medier. Sociala medier har snarare blivit startpunkten för opinionsbildning än kanalen för det.

Därför har det varit viktigt för Kulturskaparna att redan från dag ett finnas i sociala medier. Kulturskaparna fokuserar på upphovsrätt på internet och ska självklart finnas just på internet. Med kulturskaparna.com och Facebook-sidan Kulturskaparna som bas vill vi delta i diskussionen om internets framtid, om kulturskapers villkor i den framtiden och om upphovsrättens möjligheter att bidra till dess utveckling.

Mottagandet blev brutalt – sociala medier kan, trots syftet med dem, vara oerhört exkluderande och avvisande, något vi fick lära oss den hårda vägen. Vi fick veta att vi inte var "riktiga bloggare" eftersom vi bloggade på "fel sätt". Vi fick veta att vi var "internethatare", till skillnad från de "nätmedborgare" vi försökte diskutera upphovsrätt med. Vi fick veta att vi är "köpta av upphovsrättsmaffian", för enligt vissa kan man inte vara lojal med och försvara upphovsrätten utan att vara köpt.

I dag ser bilden annorlunda ut. Kulturskaparna är en etablerad aktör inte bara i upphovsrättsdebatten utan i den allmänna kulturdebatten. Nätverket är förankrat bland kulturskapare –

2 200 av oss stöttar Kulturskaparna på Facebook. Vi har genom ett målmedvetet arbete i sociala medier förankrat kännedomen om oss hos traditionella medier och politiker. Vi har upparbetat en löpande dialog med ungdomsförbund och riksdagspartier. Vi har bidragit till att upphovsrättsmotståndare inte självklart får styra debatten, något som inte minst Piratpartiets valresultat är ett kvitto på.

Jag tror att den lyckade etableringen av Kulturskaparna till stor del förklaras av vårt arbete i sociala medier. Inte bara nätverkets egen blogg, utan också alla de kulturskapare som twittrar, bloggar och kommenterar tidningsartiklar som berör våra frågor. När vi nu ger oss in i Kulturskaparnas andra verksamhetsår och vill bli en ännu starkare röst i upphovsrättsdebatten står vi på en solid grund.

Så visst är kulturskapare nätmedborgare. Som alla andra som slår på en dator och surfar ut på nätet. Nästa gång du gör det – besök oss på Kulturskaparnas Facebook-sida, gör oss sällskap i kommentarsfälten på nyhetsartiklar och följ oss på Twitter. Men framförallt: Glöm inte bort att du själv är kulturskapare och nätmedborgare när du surfar ut. Delta i debatten du med!

Vi ses på nätet!

Text: Kjell Holmstrand, Kulturskaparnas samordningsfunktion

FAKTA

Följ Kulturskaparna här:

- www.kulturskaparna.com
- www.facebook.com/pages/Kulturskaparna/303948201393
- <http://twitter.com/kulturskaparna>

**”SOCIALA MEDIER HAR SNARARE BLIVIT STARTPUNKTEN FÖR
OPINIONSBLDNING ÄN KANALEN FÖR DET.”**

KJELL HOLMSTRAND, KULTURSKAPARNAS SAMORDNINGSFUNKTION

I CREATORS NETWORK KAN DU PÅVERKA UPPHOVS RÄTTENS FRAMTID

Alla vill att all musik skall vara lättillgänglig på internet. Samtidigt förutsätter tillgång till ett brett och rikt kulturutbud en fungerande upphovsrätt. Genom Creators Network kan du som upphovsman vara med och påverka.

I början av 2010 lät organisationen Kulturskaparna (se sid 6) göra en Sifundersökning, som visade att åtta av tio svenskar tycker att upphovsmän ska få ersättning när text, musik och bild sprids och används via internet. Undersökningen pekar på att betalningsviljan är jämn och hög oavsett ålder. Alltså bör fokus i debatten ligga på hur upphovsrätten ska fungera på internet, inte om den ska gälla överhuvudtaget.

Creators Network är ett världsomspännande nätverk som lanserades i Warszawa den 22 september i år på initiativ av SKAP. Det drivs av SKAP, Föreningen svenska tonsättare och Svensk Musik.

Creators Network bjuder in upphovsmän, musiker, musikbransch och konsumenter för att diskutera upphovsrättens framtid i den digitala världen. I sådana samtal är det givetvis viktigt att upphovsmännens röst är stark. SKAP råder därför alla intresserade medlemmar att gå med i nätverket och själva påverka utvecklingen.

På creatorsnetwork.net kretsar diskussionen kring flera olika områden, bland annat affärsmodeller, rättighetsförvaltning och lagstiftning. Creators Network är också ett nätverk för kontakt. Genom detta forum kan upphovsmän få kontakt med varandra och med musikanvändare, allt från den enskilda lyssnaren till representanten för mediebolaget.

Text: Mårten Karlsson

KARL GERHARD-STIPENDIET TILL CLAES ERIKSSON

Karl Gerhard-stipendiet på 40 000 kronor, som finansieras av SKAP och delas ut av Karl Gerhard-sällskapet och SKAP, tilldelades Claes Eriksson vid en tillställning på Capitol i Stockholm söndagen den 24 oktober.

Juryns motivering löd: "Claes Eriksson har en enastående – och ibland ensamstående – röst i det svenska kultur- och underhållningslivet. Ett nyfiket, unikt och underfundigt tilltal gör honom inte bara irriterande och störande utan också – och just därför – provocerande och uppfordrande till eftertanke och besinning. Claes Eriksson ger ett betydande bidrag i Karl Gerhards anda till vår tid: Tänk först och tala sedan. Eller sjung ut, men fundera över vilka som sjunger med! Ett galenskapande som ska belönas."

På hemsidan creatorsnetwork.net hittar du bland annat diskussionsforum och nyheter. Att bli medlem i Creators Network är gratis. För att bli medlem går du bara in på hemsidan och fyller i formuläret under fliken "Network".

TRE SKAP-MEDLEMMAR ATT MINNAS

Martin Ljung

Föddes den 15 augusti 1917. 2007, vid 90 års ålder, mottog han SKAP:s hederspris och antogs som medlem i föreningen. Martin avled den 15 augusti 2010.

Gunnar Hoffsten

Föddes den 7 december 1923. Han blev medlem i SKAP redan 1957 och till-

delades SKAP-stipendium 1965. Gunnar avled den 11 september 2010.

Kjell Westling

Föddes den 19 december 1942. Han tilldelades SKAP-stipendium 1992 och blev medlem samma år. Kjell avled den 2 oktober 2010.

FÖRLAG SLÅSS OM STIMPENGARNA I BONNIER MUSIC PUBLISHING

Nu slåss förlagen om Stimpengarna i resterna av Bonnier Music Publishing.

– Det här understryker återigen att avtal ska kunna stå emot bolagsuppköp och förändrad inriktning i affärsstrategi, säger SKAP:s ordförande Alfons Karabuda.

När Bonnier Music Publishing (BMP) begärdes i konkurs i slutet av oktober hade förlaget 22 miljoner i skulder hos Kronofogden, och saknade utmätbara tillgångar. BMP:s styrelse, som finns i Tyskland, hade inte delgivits den konkursansökan som hade lämnats in av en före detta anställd. Frågan om bolaget ska försättas i konkurs har alltså inte prövats av tingsrätten än.

Men en konkursansökan kom inte som någon överraskning för den som följt bolagets utveckling de senaste två åren. Hösten 2008 köptes Bonnier Music Publishing upp av tyska förlaget Termidor. Bolaget ägdes då till 91 procent av Bonnier. Resterande 9 procent ägdes av Lars Wiggman, som varit bolagets vd sedan starten 2003. Termidor deklarerade att förlaget skulle drivas vidare med Lars Wiggman vid rodret, men några månader senare fick Wiggman sparken av de tyska ägarna Detlef Engelhard och Steven Reich. Sedan dess har BMP:s verksamhet omgett av rykten, som bland annat gjort gällande att bolaget i praktiken tömts på tillgångar i en av de smutsigaste affärerna någonsin i svenska musikbranschen. När konkursansökan blev känd skrev Musikindustrins chefredaktör Lars Nylin i en krönika: "MI började försöka följa affären närmare i samband med att BMP:s kontor på Kungsholmen i Stockholm i augusti 2009 tömdes med inventarier och allt."

NOLL KOLL PÅ TILLGÅNGARNA

BMP har inte lämnat någon årsredovisning för 2009 och har under 2010 haft ett likvidationsbeslut hängande över sig, eftersom bolaget saknat delgivningsmottagare. Likvidationsbeslutet hävdades så sent som i oktober, mest på grund av en teknikalitet. När SKAP-nytt kontaktade likvidatorn i början av november gavs beskedet att det var "business as usual". Men någon kontrollbalansräkning hade inte upprättats och det fanns ingen uppfattning om eventuella tillgångar i bolaget.

Uppfattningen om att det var "business as usual" delades heller inte av delägaren Lars Wiggman.

– Det ser rätt pyrt ut, sa han till ekonomisajten Realtid några dagar senare.

Den största kravställaren på Bonnier Music Publishing är holländska förlaget Imagem, som genom en tidigare avtalskonstruktion har använt Bonnier Music Publishing för att hantera ersättningar från Stim.

När BMP:s nya tyska ägare slutade att betala ut Stimpengar inledde Imagem en process som enligt likvidatorn, advokat Anders Aspegren, slutat med en förlikning på ett belopp om 12,5 miljoner kronor.

Beloppet ska täckas av pengar från Stim, har ägarna förklarat för Aspegren. Imagem har gått vidare med sin fordran mot BMP och har stämt Stim på drygt 12 miljoner kronor som Imagem menar att STIM är skyldigt att betala ut till BMP.

FLER VILL HA STIM-PENGARNA

Men andra förlag och upphovsmän gör också anspråk på Stim-pengarna. En av dem är före vd:n Lars Wiggman som företräder 16 skivbolag. Han driver också en tvist i Nacka tingsrätt med Imagem inblandat.

Det är med andra ord många intressen som nu slåss om vad som förefaller bli resterna av BMP.

– Stim har naturligtvis inget ansvar för att BMP inte har fullgjort sina skyldigheter mot Imagem, summerar Stims chefsjurist Helena Woodcock sin syn på kravet för Realtid.

Som enskild upphovsman är det svårt att veta hur man ska agera när ens förlag hamnar på obestånd.

– Det understryker återigen hur viktigt det är med ett lång-

siktigt perspektiv när den enskilde upphovsmannen ska ingå avtal. Det handlar inte bara om en personlig kontakt hos motparten, ett avtal ska också kunna stå emot bolagsuppköp och förändrad inriktning i affärsstrategi, säger SKAP:s ordförande Alfons Karabuda.

Frågan är vad man som upphovsman kan göra rent juridiskt när man hamnar i en liknande situation.

– Läs igenom ditt kontrakt, eller ta hjälp av en jurist, för att se vad som står om likvidation, konkurs, hävning etc. I vissa fall kan det finnas grund för att säga upp och/eller häva ditt förlagsavtal med BMP, med hänvisning till att bolaget träder i likvidation eller helt enkelt för att BMP inte har uppfyllt sina avtalsenliga åtaganden. Ta råd av en jurist i denna fråga, säger Jakob Hvistendahl, SKAP:s juridiska rådgivare.

Ett annat råd är att kontakta Stim.

– Ta kontakt med Ingrid Herrström på Stim och be henne klargöra deras syn på saken – de har information om eventuella inestående medel rörande BMP, och kan ge handlingsalternativ angående inkommande medel som rör kompositioner som förläggs av BMP. Fråga Stim hur de anser att du bör göra med registrering av nya verk.

– Håll också BMP skriftligen informerat i det fall du gör något som påverkar era juridiska/ekonomiska mellanhavanden.

Text: Peter Willebrand

MUSIKMINISTERN TAR TON

ALFONS MÖTER KULTURMINISTER LENA ADELSONN-LILJEROTH

För ett och ett halvt år sedan orsakade hon politiskt rabalder när hon i ett tacktal på SKAP:s vårfest uttryckte sitt gillande av utfallet i Pirate Bay-rättegången. Nu vill hon att upphovsmän och artister själva tar ett större ansvar och blir mer synliga i debatten om musikens möjligheter och upphovsrättens idé. SKAP:s ordförande Alfons Karabuda har träffat kulturminister Lena Adelsohn-Liljeroth.

Vad är din relation till musik?

– Jag lyssnar gärna på musik, men ibland heter det att "det vore skönt om det fick vara lite tyst" därhemma. Det är bara jag och min make som bor hemma numera.

– För våra barn har musiken alltid varit självklar. De har spelat instrument, och åtminstone ett av dem har en bra sångröst, utan att jag för den skull vill recensera den andra.

– Jag gick själv i den Kommunala musikskolan, utan större framgång. Men det hörde till att man skulle gå den. Så var traditionen under 60- och 70-talen.

– Med åren har jag också ändrat min musiksmak. Jag lyssnar inte längre på den hårdrock som jag lyssnade på förr. När jag nu sätter på en skiva spelar jag nästan enbart klassiskt.

Vilket instrument spelade du?

– Blockflöjt! Ingen föreslog något annat, och jag tröttnade. Det var ganska synd med tanke på att det är ett mycket behändigt instrument. I mitt föräldrahem hade vi ett piano, men ingen av mina föräldrar spelade. Kanske bidrog det till att det inte sattes något tryck på mitt eget musicerande.

När vi frågar våra medlemmar om förklaringen till det så kallade svenska musikundret får vi ofta just kommunala musikskolan som svar. Vad anser du om den saken?

– Den har säkert bidragit, på samma sätt som idrottsrörelsen haft bredden som har gett spetsen. Men många talar också om studieförbundens roll i musikundret.

– Jag var ordförande för Fryshuset under en tioårsperiod där musiken spelade en väldigt stor roll. Marie Fredriksson var en av dem som började där. Hon hade inte råd med replokal utan den subventionerades av Fryshuset. Anders Carlberg brukade ofta skämta om att vi skulle ha begärt procent på försäljningen av alla dem som fick repa gratis på Fryshuset.

Vilket musikstycke hade du själv velat skriva?

– Jag hade varit salig om jag hade kunnat komponera ett enda spelbart musikstycke, men eftersom du vill ha ett svar så får det bli *Månskenssonaten* av Beethoven.

Vilka bör få nästa års Polarpris?

– Den frågan vågar jag mig inte på att besvara. Mina åsikter är inte relevanta i sammanhanget.

Jag vet i alla fall att du uppskattade årets vinnare, Björk och Ennio Morricone ...

– Ja, jag har hört Björk i flera sammanhang, men inte live. Jag missade tyvärr hennes uppträdande på Konserthuset och jag missade henne även när jag nyligen var i Sydney och hon uppträdde på Operan där.

– Ennio Morricone har jag fått höra via min man, som är väldigt intresserad av västernfilmer som just *Den onde, den gode och den fule*.

Du är en människa med förmåga att både besluta och genomföra. Varför valde du just kulturen?

– Det var en fullständig självklarhet för mig, kultur engagerar människor. Jag var själv till en början engagerad i ungdomsfrågorna, som också ligger under kulturutskottet. Men jag lockades också av andra frågor som rör film, musik, teater och litteratur. Och jag har jobbat som journalist i 20 år, så ordet har alltid känts viktigt för mig.

Jag jobbar även med våra branschfrågor på europeisk nivå, och med det perspektivet slås jag ofta av att kulturen fungerar som en länk mellan samhället och politiken. Kulturen förenar.

– Ja, och just när det gäller musiken är det intressant att se vad den kan göra inom andra områden. Vi på departementet talar om att kulturen ska ta plats. Ofta talar man om musik som exportindustri och näringar, men musiken kan göra lika stor nytta i exempelvis vården.

Ett av era vallöften var att öka kulturens betydelse i vården. Vilken roll får musiken?

– Musiken spelar stor roll. Forskning visar att körsång påverkar blodtrycket, och musik och dans kan motverka demens. Jag hoppas att detta bara är början på kulturens inträde på hälsoområdet. Musik är redan en behandlingsform för människor som drabbats av stroke. Jag talade senast i dag med Gunnar Bjursell (professor i molekylärbiologi vid Göteborgs Universitet och ordförande i styrgruppen för Kultur och hälsa, reds anm) om forskningen som hans team

försöker föra ut till bland annat dem som arbetar med rehab inom landstingen.

– Även dansen fungerar som en behandlingsform för unga som har adhd eller drabbats av anorexi.

Vad skiljer er kulturpolitik från oppositionens?

– Alliansregeringen har vågat förändra och förnya kulturpolitiken. Vid årsskiftet träder flera viktiga reformer i kraft: ett ökat regionalt medbestämmande över de statliga kulturmedlen, en ny analysmyndighet som kommer att visa var satsningar behövs, Musikverket som ska bli ett bättre stöd för musiklivet, Kulturbryggan som ska stödja den nyskapande kulturen, med mera. Barn och ungas rätt till kultur prioriteras och utbyggnaden av Skapande skola fortsätter. Vi gör en permanent satsning, till skillnad från oppositionen som snarare hade velat se temaår eller särskilda kampanjer.

– Vi betonar också vikten av att på olika sätt stödja kulturella och kreativa näringar. Dessutom har vi tydligare betonat vikten av upphovsrätt för att kulturskapare ska kunna leva på sitt konstnärskap.

Om kulturen ska stå mer på "egna ben", vad ska man göra för att underlätta efterfrågan?

– Relationen mellan offentligt och privat finansierad kultur har betydelse. Den offentligt finansierade kulturen – som får medel från stat, landsting, kommuner – står för ungefär en tredjedel av våra kulturinvesteringar. Resten kommer från publiken. Därför hävdar jag med emfas att sänkta skatter, och därmed mer pengar kvar i plånboken, är viktigt för att vi också ska kunna efterfråga mer kultur.

Vad ska man göra för att påverka ungas syn på upphovsrätt?

– Jag tror jättemycket på förebilder, att framgångsrika musiker berättar vad som händer när de inte får betalt. De måste skicka signalerna.

– Musik är något självklart i många unga människors vardag, men när man börjar tala om musik i termer av kultur börjar folk direkt att gäspa. Därför är det oerhört viktigt att försöka "runda" kulturfrågan genom att i stället tala om musik, plattformar som Spotify och möjligheter till eget skapande.

– Ungar har en helt annan syn på det vi menar med kultur.

Åter till det europeiska perspektivet, där SKAP har ordförandeskapet för alla europeiska kompositörer och tonsättare. Du som minister uppvaktas säkert av många som har olika önskemål. Jag vill vända på frågan: Vad kan vi göra för dig som politiker, som gagnar debatten i Sverige?

– På tjänstemannanivå pågår en diskussion om hur man ska underlätta rörligheten bland kulturskapare inom alla genrer och former. Vi skulle gärna vilja veta om vi har glömt eller förbisett något som rör den frågan.

– Vi skulle också gärna se att ni var mer aktiva i försvaret av era egna intressen, som upphovsrätten. Ni ligger lågt för att ni inte vill stöta er med publiken, medan politikerna som går ut till ert försvar får ta emot en massa kritik från konsumenter som tycker att det är oerhört smidigt att ladda ner. Då får man också den debatt man förtjänar.

Vilken är musikens största utmaning?

– Det är knappast bristen i utbud, och intresset ökar ju hela tiden. En viktig fråga är kvaliteten på våra utbildningar för att vi ska klara konkurrensen. I Kina utbildar man i runda tal 80 miljoner musiker på den klassiska sidan. Jag tror alltså att vi inte får problem med att fylla symfoniorkestrarna i framtiden.

Avlyssnat av Peter Willebrand Foto: Anna Rut Fridholm

”NÄR MAN BÖRJAR TALA OM MUSIK I TERMER AV KULTUR BÖRJAR FOLK DIREKT ATT GÄSPA. DÄRFÖR ÄR DET OERHÖRT VIKTIGT ATT FÖRSÖKA 'RUNDA' KULTURFRÅGAN GENOM ATT I STÄLLET TALA OM MUSIK, PLATTFORMAR SOM SPOTIFY OCH MÖJLIGHETER TILL EGET SKAPANDE.”

LENA ADELSON-LILJERÖTH, KULTURMINISTER

MUSIKALISK KREATIVITET – SÅ FUNKAR DET

Myterna om människans kreativa förmåga är många. Musikalisk kreativitet är visserligen en begåvning, men den kräver också träning och sammanhang för att bli något mer än allmän begåvning, enligt kreativitetsprofessorn och konsertpianisten Fredrik Ullén.

SKAP-nytt har talat med en kvartett kompositörer som representerar olika stilar – men ändå har mycket gemensamt i synen på sin egen kreativitet: Blå Tågets Torkel Rasmusson, pianisten Fabian Kallerdahl, In Flames gitarrist Björn Gelotte och textdrottningen Ingela "Pling" Forsman.

Nyss avlidne komikerlegenden Martin Ljung inledde en ny karriär i 90-årsåldern: som kompositör.

– Han blev faktiskt medlem i SKAP häromåret för att han ville lära sig mer om att just komponera, säger Alfons Karabuda, ordförande för SKAP.

Redan 2004 framförde Benny Andersson och Tommy Körberg hans *Sommaren är här* i *Allsång på Skansen*.

Några år senare tog Martin Ljung själv kontakt med Kungliga Musikaliska Högskolan för att få hjälp med att arrangera några av melodierna som han burit med sig genom åren.

Två studenter hjälpte honom, och kompositionerna framfördes vid en konsert våren 2009. När tidningen Metro intervjuade Martin Ljung inför konserten förklarade han att hans musik inte lät sig beskrivas. Själva skapelseprocessen bestod i att han nynnade melodierna i telefonen för en vän som kunde nedteckna dem i noter och sedan spela in dem.

Martin Ljungs förhållande till sitt eget skapande verkade snarast oundvikligt, något som ständigt fanns i hans huvud och som han måste förhålla sig till. Och när Metro frågade honom om vilken musik han själv inspirerades av lät förklaringen närmast som hämtad ur någon av hans gamla sketcher:

– Jag lyssnar aldrig på något hemma. Jag drabbas bara av den musik som pågår. Jag har aldrig satt på och lyssnat på musik. Det första jag gör när jag köper en ny bil är att ta ur radion. Jag kan inte lyssna på musik och köra bil samtidigt.

Martin Ljungs nyfikna och avspända förhållande till musikaliskt skapande är sannolik en tröst för de flesta som tvivlar på sitt skapande och sin musikaliska kreativitet.

Det är i alla fall något som både kan blomma ut sent i livet, och som kan ta sig ett uttryck även om man rent tekniskt inte behärskar formerna.

HUR FUNKAR KREATIVITETEN?

Hur är det då med kreativitet? Är förmågan given alla, finns det bäst-före-datum eller sätt att skjuta liv i en avsmnad kreativitet?

Fredrik Ullén pluggade medicin samtidigt som han gick i solopianoklassen på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.

I dag är han professor i neurovetenskap på Karolinska Institutet, med just kreativitet som sitt specialområde. Han är samtidigt professionell pianist med en internationell karriär, känd bland annat för sina tolkningar av Polarprisvinnaren György Ligetis pianoverk, och ledamot i Kungliga Musikaliska Akademien.

Det kan låta som om Fredrik Ullén är en modern renässansmänniska. Men han själv beskriver två parallella världar som på ett naturligt sätt balanserat hans liv.

– Jag har varit väldigt intresserad av båda delarna i hela mitt liv. De har under senare år blivit enklare att förena i och med att min forskning nu också anknuter till musiken, säger Fredrik Ullén och fortsätter:

– Mitt eget musicerande har egentligen ingen direkt koppling till min forskning, men det är ju lättare att utforma studier kring hur hjärnan musicerar när man själv är musiker.

Fredrik Ullén har forskat om hjärnans kreativa förmåga ur flera vetenskapliga perspektiv. Han leder en forskargrupp som studerar musikens neurobiologi, bland annat för att förstå vilka delar av hjärnan som är aktiva under musikaliskt skapande.

– Vi forskar kring så kallad kreativ problemlösning. Vi har till exempel mätt hjärnaktivitet hos musiker som improviserar. Vi vet vilka delar i hjärnan som är aktiva. Nu studerar vi vilka funktioner de har för improvisation, sådant som uppmärksamhet, skapande av alternativ, val mellan alternativ etc.

”FÖR TILL EXEMPEL EN HISTORIKER KAN DEN KREATIVA FÖRMÅGAN VARA ÖKANDE LÅNGT UPP I ÅREN. SAMMA SAK GÄLLER SANNOLIKT KONSTERNA, SÅ LÄNGE MAN HAR ETT FRISKT ÅLDRANDE.”

FREDRIK ULLÉN, PROFESSOR I NEUROVETENSKAP OCH PIANIST

Foto: Carsten Fredrik/
Piano News

Kjell Westling och Torke Rasmusson.

Foto: Anders Inge

Finns det en särskild musikalisk kreativitet – eller är den uttryck för en allmän kreativ förmåga?

– Om man ska vara kreativ på riktigt inom ett område krävs också att man är en expert inom området. I praktiken ska du alltså ha hållit på med något i flera år och hunnit skaffa dig färdigheter. Det betyder också att det kan vara svårt att vara kreativ inom flera fält samtidigt.

Myten om renässansmänniskan, som Leonardo da Vinci, är ju ändå väldigt stark ...

– Visst, idérikedom och förmågan att tänka utanför ramarna kan nog vara tecken på en allmän kreativ förmåga, men för att bidra med något mer krävs också att du kan sätta dig in och fördjupa dig i ett specifikt ämne.

– Det är ungefär som med intelligensen. Den är en allmän begåvningsfaktor, men kommer den inte till användning inom ett visst område så leder den inte till kreativa upptäckter.

– Man kan alltså likna kreativitet vid ett slags investering av allmän begåvning inom ett visst fält. Sedan kan förstås personer visa skiftande kreativ förmåga inom samma fält.

Samtidigt ser vi ju exempel på duktiga musiker som inte är särskilt kreativa som kompositörer ...

– Javisst, och vi ser också exempel på det motsatta: erfarna kompositörer som bara följer schabloner.

Kan man vårda sin kreativitet?

– Det finns förstås en hel del populärlitteratur i ämnet, men eftersom jag inte har studerat den typen av litteratur närmare kan jag heller inte bedöma vad som är vettigt.

– Jag är personligen inte säker på att man kan träna fram till exempel en originalitet, men det kanske är möjligt. I många andra sammanhang än i musiken är ju exempelvis brainstorming ett vanligt sätt att frammana kreativa lösningar.

Vissa musiker är ju mer genreöverskridande än andra ...

– Ja, och det ökar förstås chanserna. Går man medvetet in för att improvisera över genrerna, kanske i kontakt med andra konstformer, gynnas rimligtvis kreativiteten jämfört med att bara gräva där man står. Dialog med andra är viktigt!

Hur förändras vår kreativa förmåga över åren?

– Det är olika inom olika fält. Inom vissa områden, som matematik och fysik, pekar kreativiteten tidigt. Inom matematiken görs exempelvis de flesta stora upptäckterna av personer i åldern 18–25 år, och mycket sällan av personer som äldre än 40 år. Orsaken är förmodligen att upptäckterna kräver en väldigt hög nivå på vissa begåvningsfaktorer som ligger som högst i de unga vuxenåren.

– Inom andra områden, där erfarenhet och stora mängder kunskap är viktiga för den kreativa förmågan, pekar man långt senare. För till exempel en historiker kan den kreativa förmågan vara ökande långt upp i åren. Samma sak gäller sannolikt konsterna, så länge man har ett friskt åldrande. Många konstnärer mognar ju också i sitt konstnärskap.

Det är ju inte ovanligt att man inom musikerkreter har kopplat samman användande av droger med ökad kreativitet. Hur är det med den saken?

– Sannolikt är drogproblematiken överrepresenterad i konstnärliga yrken. Men det finns en annan sida av just det problemet. Vi har hittat tydliga samband mellan psykiska sjukdomar som schizofreni och kreativitet. Högkreativa människor har ofta mer psykisk ohälsa i släkten än andra och löper större risk att själva drabbas. Många sådana sjukdomar har också en koppling till missbruk. Jag tror alltså inte att man tar droger för att bli kreativ, missbruket utlöses snarare av den psykologiska bräckligheten.

Om du själv blev tvingad att välja mellan forskningen och musiken, vad skulle du välja?

– Det går inte att svara på. Jag har aldrig varit tvingad att välja och har därför aldrig på allvar ställt mig den frågan. Det är roligt som det är.

FRÅN BLÅ TÅGET TILL RADIOTEATER

Torkel Rasmusson har sedan slutet av 60-talet skrivit text och musik för legendariska grupper som Gunder Hägg/Blå Tåget och Stockholm Norra. Under eget namn har han gett ut skivor tillsammans med nyligen bortgångne multimusikern Kjell Westling, som även han ingick i Blå Tågets originaluppsättning.

Torkel Rasmussons säregna sångstil och underfundiga och litterära texter saknar motsvarighet i Sverige.

– Kreativitet är ett ord som jag varken brukar ägna särskilt mycket tanke eller använda, säger han.

Torkel Rasmusson är 69 år nu och "det rinner inte till lika lätt" som när han var yngre, erkänner han.

– Numera skriver jag runt tio låtar per år.

Han har också, som de flesta andra konstnärer, upplevt när kreativiteten tryter.

– Men jag tycker i alla fall att förutsättningarna underlättas om den ges ett sammanhang, som till exempel i en radiopjäs, säger han.

Torkel Rasmusson har fått utrymme för kreativitet i många

andra sammanhang än musikaliska. Han är även verksam som författare och journalist. Under stora delar av 80- och 90- talet var musiken satt på sparlåga.

– Jag arbetade på Dagens Nyheter och det fanns helt enkelt inte så mycket tid för musiken, säger han.

Den breda erfarenheten av och långa perspektivet på kreativitet – som både utövare och recensent – gör att Torkel Rasmusson tycker att det är svårt att vara generell i synen på begreppet kreativitet. Ändå är han övertygad som att de flesta konstnärer når en topp, ofta tidigt i karriären.

– Det finns alltid undantag, men jag skulle ändå säga att de flesta som lyckas i unga år ägnar större delen av sitt liv till att upprepa sig själva. Det behöver inte vara dåligt. Men många vill förnyas utan att lyckas.

Han tycker att han själv är ett undantag från just den regeln:

– Så kom jag också i gång sent.

Som låtskrivare jobbar Torkel Rasmusson oftast utifrån texten.

– Det kan vara allt i från enkla fragment till några meningar. Men det händer också att jag bara sitter med gitarren och kommer på en slinga som behöver några rader.

Går det då att upprätthålla kreativitet? I slutet av 90-talet återförenades Blå Tåget och gav ut ett slags comeback-album, *Modernt Material*. Bandet spelade också på Hultsfredsfestivalen. Och trots att det hade gått nästan 20 år sedan den förra skivan tycker Torkel Rasmusson inte att bandet hade förlorat förmågan som gav kultstatus.

– Jag tycker nästan att *Modernt Material* är den bästa plattan som vi gjorde, även om det inte fanns samma gehör för musiken som på 70-talet.

Blå Tåget upplöstes en andra gång i samband med att originalmedlemmen Mats G Bengtsson avled 2005. Och det blir inga flera återföreningar, enligt Torkel Rasmusson.

Ångrar du något som du har ägnat din kreativa förmåga?

– Nej ... nja, det skulle i så fall vara att vi efter ett år lade ner Stockholm Norra, som vi startade efter Blå Tåget. Vi hade en potential, och var musikaliskt halvprofessionella. Vi borde ha varit mer uthålliga.

Av alla konstarter och jobb som du har provat, vad ger störst tillfredsställelse?

– Att stå på scenen. Det är min kick.

MÄTT OCH UNDER TIDSPRESS

Mångsidige pianisten Fabian Kallerdahl är en av Sveriges mest uppmärksammade unga jazzkompositörer de senaste åren.

Hur hittar du din kreativitet?

– Jag hittar min kreativitet om jag är mätt, utvilad och på hyfsat humör. Att ha tydliga ramar eller en idé om ungefär vad jag ska göra är också en stor källa till att kreativiteten ska uppstå.

När känner du dig som mest kreativ?

– Ganska direkt efter jag har upplevt något omvälvande. Först och främst musikaliskt, till exempel en grym konsert, låt, skiva eller ibland ett eget gig eller jam, men även efter en speciell resa, en film eller ett möte.

Anser du dig ha en särskild musikalisk kreativitet?

– Jag tror att min kreativitet i grund och botten är densamma på alla områden, men inom musiken har jag vårdat den och utvecklat den. Jag har därför ett större självförtroende i min musikaliska kreativitet än på andra områden. I musiken får den sväva fritt.

Vårdar eller stimulerar du kreativiteten på något sätt?

– Jag litar på att den finns där om jag bara ser till att omständigheterna stämmer: Hög koncentration och ohungrig mage, tydliga ramar och idéer, och gärna viss tidspress.

Det finns en utbredd uppfattning om att konstnärer når en kreativ topp och sedan tappar i förmåga. Delar du den?

– Allt går ju i vågor. Ibland är man mer kreativ, ibland mindre, men jag tror att det snarare är omständigheterna som styr än ett slags inbyggd kreativetsklocka. För mig är det inget hokus pokus med kreativitet, jag ser det snarare som en del i hantverket.

Anser du dig ha nått din kreativa topp?

– Jag är verkligen fel person att spekulera i det. Jag vill bara bli bättre och mer kreativ hela tiden. Det är en stark drivkraft.

Ångrar du något som du har ägnat din kreativa förmåga?

– Nej. Varje gång jag använder min kreativitet mår jag bra och utvecklas som konstnär och musiker. Jag tror inte den slits, den gillar liksom att vara i gång oavsett sammanhang.

GAMLA RIFF PÅ NYTT SÄTT

Björn Gelotte är gitarrist och låtskrivare i metalgruppen In Flames, ett av de senaste årens internationellt mest framgångsrika svenska band alla kategorier. Gruppen befinner sig just nu i studion för att spela in ett nytt album.

Björn Gelotte ser på sin kreativitet ur ett hantverkarperspektiv.

– Jag har aldrig medvetet sökt efter kreativitet. Melodier och tankar på arrangemang finns hela tiden i mitt huvud. Jag är en rocker i grunden, som alltid har varit intresserad av och vill förstå hur en låt är uppbyggd: vem som skrivit ett visst parti och så vidare. Viljan blir extra stark när jag hittar musik som tilltalar mig. Men det handlar mer om analys: att lära mig förstå en stil, en identitet eller ett sound snarare än kreativitet. Jag har alltså en ganska praktisk syn på låtskrivandet.

– Jag tycker för övrigt att det ligger en lika stor kreativ utmaning i att ge samma gamla riff nya finesser och detaljer, att göra nya arrangemang och hitta nya melodier. Det hänger förmodligen också samman med att jag är låtskrivare.

I någon mening stämmer Björn Gelottes syn på kreativitet

”FÖR MIG ÄR DET INGET HOKUS POKUS MED KREATIVITET, JAG SER DET SNARARE SOM EN DEL I HANTVERKET.”

FABIAN KALLERDAHL, PIANIST OCH JAZZKOMPOSITÖR

**”JAG HAR ALDRIG MEDVETET SÖKT EFTER KREATIVITET. MELODIER OCH TANKAR PÅ ARRANGEMANG FINNS HELA TIDEN I MITT HUVUD. JAG ÄR EN ROCKER I GRUNDEN, SOM ALLTID HAR VARIT INTRESSE-
RAD AV OCH VILL FÖRSTÅ HUR EN LÅT ÄR UPPBYGGD: VEM SOM SKRIVIT ETT VISST PARTI OCH SÅ VIDARE.”**

BJÖRN GELOTTE, GITARRIST OCH
LÅTSKRIVARE, IN FLAMES

överens med Fredrik Ulléns vetenskapliga syn: För att kunna utnyttja din kreativa begåvning krävs också att du lär dig behärska ett visst område.

– Jag är inte en sådan som bara kan slänga ihop en låt för att den låter bra i hjärtat. Det krävs också arrangemang och en massa andra variabler för att det i slutändan ska bli bra, säger Björn Gelotte.

Finns det tillfällen då du är mer kreativ än vanligt?

– Nej, men det underlättas om saker runt om kring fungerar rent praktiskt. Om du exempelvis sitter framför datorn och Pro Tools inte fungerar så sabbas också all mojo som man har byggt upp. Det är extremt befriande när allt runt omkring fungerar, och man slipper krångla med sådant som inte har ett skit med musiken att göra.

Björn Gelotte jobbar alltid med en låt i taget.

– Jag lägger inte fram fem låtar för att sedan bestämma vilken som ska vara med på plattan.

Har du någonsin upplevt vad man brukar kalla creative flow, när musiken och idéerna bara strömmar över dig?

– Ja, det brukar inträffa när vi väl har bestämt oss för att göra en skiva. Vi spelar ute väldigt ofta och har huvudena fulla med massa andra grejer. Men när vi väl har bestämt oss för en skiva är det som att öppna en kran. Jag måste alltså ha ett mål.

Är du kreativ inom andra områden?

– Nej, för mig finns bara musiken. Jag läser visserligen väldigt mycket, men det är inget skapande.

Vårdar du din kreativitet?

– Jag gör inget särskilt ... det kan förstås bli en whisky eller några pilsner. Men det hör lite grann till vår genre, något som får juicerna i kroppen att bubbla. Ha, ha!

Tillhör du dem som tror att man peakar under en karriär?

– Jag tror inte att den kreativa förmågan försämras. Däremot är det lätt att bli bekväm och sluta att vidga gränserna.

Det kan ju också finnas ett tryck från publiken, att ständigt återvända till samma material!

Björn Gelotte.

Foto: Lars Brundin/Scanpix

– Det är en jättefarlig ekvation. Jag skriver inte för någon annan. Det är vi i bandet som måste vara nöjda, ingen annan. Om vi står på scenen och spelar låtar som vi själva inte gillar så avspeglas det direkt. Det ska också kännas att man hela tiden trampar på ny mark, tycker jag. Det handlar mer om upptäckarlust och nyfikenhet än kreativ peak.

– Men det finns heller inget självändamål med att experimentera så mycket att man inte själv känner igen sig.

Har du haft skrivkramp?

– Nej... jag kan faktiskt vara påminna mig om ett tillfälle då jag inte lyckats få ur mig en låt. Det räknar jag inte ens. Det berodde på andra saker.

Ångrar du något som du har ägnat din kreativa förmåga?

– Nej, allt som jag har gjort tidigare har lett mig fram till här där jag befinner mig nu, både musikaliskt och karriärmässigt.

INGELA ”PLING” TRODDE ALLT VAR STULET

Textdrottningen Ingela ”Pling” Forsman har inte bara skrivit texter till några av svenska folkets mest älskade schlagers. Hon står också som psalmförfattare och har översatt nobelpristagaren T. S. Eliots diktepos *Cats* till musikalerna med samma namn.

På senare år har Ingela ”Pling” Forsman även skrivit barnböcker och musik till sina egna texter.

– Kreativitet är inget som kommer till en bara för att man sätter en basker på huvudet. När jag sätter mig ner och job-

”KREATIVITET ÄR INGET SOM KOMMER TILL EN BARA FÖR ATT MAN SÄTTER EN BASKER PÅ HUVUDET. NÄR JAG SÄTTER MIG NER OCH JOBBAR, SÅ BRUKAR DET OCKSÅ HÄNDA SAKER.”

INGELA ”PLING” FORSMAN, LÅTSKRIVARE

bar, så brukar det också hända saker. Det här är ju faktiskt mitt jobb.

Ser du skrivandet som ett nio till fem-jobb?

– Nej, inte längre. Det beror naturligtvis på hur mycket jag har att göra. Men när jag har en deadline så jobbar jag väldigt effektivt, och jag har heller aldrig levererat efter en deadline.

– När jag skriver för mitt eget höga nöjes skull är det förstås en annan grej.

Hur mycket är beställningar och hur mycket skriver du på eget initiativ?

– Nu när jag också har börjat skriva musik gäller det att passa på när den kommer till mig. Men jag känner mig fortfarande inte tillräckligt erfaren. Ibland skriver jag klart allt själv, ibland får jag hjälp av andra att till exempel skriva versen.

– Jag har ju jobbat med så många fantastiskt duktiga kompositörer genom åren, vilket förmodligen gjort att jag har hållit tillbaka den här ådran hos mig själv.

– Först trodde jag att allt jag gjorde var stulet. Men när jag frågade Bobby Ljunggren om han hade samma uppfattning blev svaret nej. Vi gjorde låten färdig tillsammans. Och nu har jag i alla fall upptäckt att det här med musik inte var så farligt.

Är det någon skillnad mellan textens och musikens kreativitet?

– Nej, när jag får mina musikidéer sker det ofta tillsammans med texten. Jag tror att båda kommer från samma ställe.

Anser du dig ha en särskild musikalisk kreativitet?

– Ha, ha! Jag har åtminstone någon form av talang som

Ingela ”Pling” Forsman är textförfattare och låtskrivare. Hon kan numera även kalla sig programledare efter att ha gjort en serie om våra fem sinnen för P 4 Retro.

Foto: Johan Ljungström/SR

har gjort att jag har kunnat leva på det här. Jag tror heller inte att man kan tillkämpa sig en begåvning. Alla människor föds med olika talanger, som vi tar tillvara på olika sätt. Jag har valt den lätta vägen, jag jobbar med något jag verkligen tycker om och sannolikt även har en begåvning för.

Vårdar du din kreativitet på något sätt?

– Det är viktigt att fylla på reserverna. Jag antecknar hela tiden saker som jag tycker är bra på små lappar. Det blir ett slags kartotek som jag kan återvända till när skriver.

– Jag gillar också och att vara nära vatten i alla former.

Många texter har jag faktiskt skrivit i duschen, då är man avslappnad och alla prestationskrav släpper.

När man som låtskrivare en kreativ peak för att sedan stanna i utvecklingen?

– Det beror säkert mer på omgivningen än på en själv. Ibland är man rätt i tiden, ibland faller man utanför ramarna.

– Den egna nyfikenheten, orken och viljan är förstås väldigt viktig. Som låtskrivare får man aldrig guldklocka som i andra yrkesgrupper, men å andra sidan kan man plocka upp sitt hantverk när som helst.

Du är själv ett exempel på låtskrivare som hållit sig på topp under lång tid. Vad är förklaringen?

– Det är väldigt svårt för mig att svara på. Men jag har alltid försökt göra mitt allra bästa och aldrig lämna ifrån mig något som jag har gjort med vänster hand. Folk ska kunna förvänta sig något av mig, att det ska funka både sång- och rytmässigt. Det är så man bygger sitt varumärke, anser jag.

Ångrar du något som du har ägnat din kreativitet?

– Ångrar ... några skelett i garderoben finns väl alltid. Jag fick en låt en gång som jag skulle skriva en text till. De hade redan lagt på kören, och jag fick bygga texten kring den. Det blev inte jättebra.

– I dag tackar jag nej till sådant som jag inte tror på. Av den enkla anledningen att det helt enkelt inte blir bra.

Vad är du mest stolt över yrkesmässigt?

– Jag har fått göra många saker och har bland annat översatt ett antal musikaler. Svårast var *Cats*. T.S. Eliots text innehåller mängder av rimexperiment på en väldigt svår engelska. Jag har läst engelska på universitet, men stötte på många ord som inte fanns i uppslagsverk. Det var svårt, men jag tycker att slutresultatet blev väldigt bra. Den har satts upp i flera omgångar.

– Den text som har gett mest gensvar från svenska folket är *Se på mig*, med Jan Johansen. Jag fick till och med ett mejl från en präst och livscoach som skrev att den låten borde ge mig ersättningen från Försäkringskassan, eftersom den har räddat så många liv. Det var ett väldigt fint omdöme, tycker jag.

Text: Peter Willebrand

DÄRFÖR BLEV JAG LÅTSKRIVARE – OCH SÅ GÖR JAG

MEMLEMSKRÖNIKAN: ROLF WIKSTRÖM

Ibland får jag frågan: "Hur gör du när du skriver dina sånger?" Då brukar jag stöna uppgivet och titta förvirrat på frågeställaren.

Jag vet ju inte. Att skriva sånger har varit en stor del av mitt yrke i 40-års tid och jag vet fortfarande inte hur man gör.

Stikkan Andersson lär ha över 2 000 låtar anmälda till Stim i sitt namn. Han ansåg sig ha svaret på frågan: "5 procent inspiration, 95 procent transpiration."

Det är ett sätt att nalkas det; Hålla på och hålla på tills nåt fäster, men det är ett grymt tråkigt sätt.

Eftersom jag är väldigt lat av naturen känns det mycket bättre att vänta tills grejorna dyker upp av sig själva. Ibland har det tagit mer än tio år innan vers tre eller sticket har blivit till i en annars färdig låt, men ofta kommer de när man behöver dem och inte tvingar dem att komma innan de känner sig klara.

Musik måste vara lustfylld för mig. Jag sysslar med musik för att slippa arbeta. Att då ägna sig åt att skriva sånger som om man hade stämpelur verkar kontraproduktivt.

Bättre då att ligga under sångernas persikoträd, sträcka sig lättjefullt upp mot lövverket och greppa de mogna, söta och saftiga frukter som skimrar inbjudande däruppe, och sen moffa i sig med stora tuggor och Stimsaften droppande längs hakan. Och kanske hamna på omslaget till Bildjournalen.

Ack ja, ljuva drömmar.

Så kan det kanske vara för någon nån gång.

Oftast föds dock kreativiteten ur nödvändigheten.

Vilket kan illustreras med följande exempel ur levande livet

I december 1977 var vi inne på näst sista inspelningsdagen till ett album som kom att heta *Jävla måndag* när den ansvarige på skivbolaget sa: "Alla rättigheter är väl clearade, det är väl bara egna grejor, inga översättningar eller sån skit, Roffe?"

Men sån skit var det, en svensk text till en Albert King-låt. Den ansvarige säger att så kan vi inte ha det, inget krångel med rättigheter, dom kan stämma oss, tvinga oss att dra in hela upplagan och ta alla intäkter. Gör om, gör om, gör om!

Jag åkte bussen från studion hem till Årsta sent den kvällen för att under natten försöka skriva ihop en helt ny låt för inspelning nästa dag. Den skulle ersätta Albert King-låten, som funkade bra i sitt småfunkiga mollstuk för albumet som helhet. En liknande, men egen, grej skulle alltså levereras.

En kraftig blåslampa i arschlet fungerar jävligt effektivt som tändgnista för kreativitetens låga. Visst, det sved rejält i brasan men låten blev klar.

Den var färdig att bli plockad från trädet, den fanns där för

skörd, men hade jag inte tvingats till det kanske jag aldrig hade hämtat ner den.

Så när man säger att det kan ta allt från tio minuter till tjugo år att tota ihop en truddelutt och att arbetsinsatsen inte har ett jävla dugg med slutresultatet att göra, ser människor bara oförstående ut och tror att man driver med dem.

Arbeit Macht Gut är den gängse föreställningen.

Ledsen, inte alltid i vår bransch.

Och då kan det hända att frågeställaren fortsätter: "Vilket kommer först, texten eller musiken?"

Om man då svarar att musiken kommer ur orden och orden kommer ur musiken tror de att man bara vill jävlas med dem med kvasifilosofiska spetsfundigheter. Fast det är just så det förhåller sig. Ordens betydelse i en sång går långt utanför den textmässiga innebörden, på samma sätt som musiken kan förstärka eller ge ny mening åt texten.

Då brukar frågeställaren ge upp och förstå att åtminstone oraklet framför dem inte har något vettigt svar att ge.

Några saker har jag emellertid märkt att vi låtskrivare verkar ha gemensamt; Vi har lättare att hitta på en ny låt än att ta ut en befintlig.

Så snart vi lärt oss ett nytt ackord vill vi använda det i nya låtar för att ingen har gjort det tidigare. Vi lyckas glömma i stort sett all musik vi hört, så att den kan skrivas på nytt.

Vi är inte tillräckligt bra på musik för att bli musiker men inte heller tillräckligt bra med ord för att bli poeter eller författare. Så vad återstår att göra? Skriv låtar, vetja!

Foto: Janne Gustafsson

SÅ UNDVIKER DU AVTALSFÄLLORNA

SKAP:s JURIDISKA RÅDGIVARE JAKOB HVISTENDAHL REDER UT RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER

Rättigheter och skyldigheter. De flesta branschavtal är snåriga och svårbegripliga. SKAP:s juridiska rådgivare Jakob Hvistendahl har ställt samman en guide till ett bättre avtal för dig som upphovsman.

Vad ska jag tänka på innan jag skriver på detta förlagsavtal?

Det är en den allra vanligaste frågan som medlemmarna ställer till SKAP:s juridiska rådgivare Jakob Hvistendahl.

– Ungefär en tredjedel av alla samtal rör förlagsavtal.

Många vill också veta hur de ska ta sig ut ett ingått avtal, eller har frågor om olika typer av agerande inom ramen för avtalet. Frågorna gäller alla typer av förlag i branschen, små som stora, säger han.

Avtalen är generellt svårbegripliga för en lekman.

– Ändå blir jag ofta positivt överraskad av förkunskaperna bland SKAP:s medlemmar. De flesta förstår snabbt och är

insatta i frågeställningarna. Avtalen rör ju också medlemmar-
nas dagliga levebröd, säger Jakob Hvistendahl.

Absolut viktigast är att förstå avtalet som man går in i, och att man har rätt sorts förväntningar, understryker han. Upphovs-
mannen binder upp sig i flera år med någon som ska ta hand
om och utveckla upphovsmannens "babies".

– Många av frågorna kring förlagsavtalen handlar också
om rimligheterna i ersättningsnivåer och vilka skyldigheter
som förlagen har. Förlagens egna skyldigheter är sällan lika
noggrant specificerade som deras rättigheter.

Jakob Hvistendahl har ställt samman ett antal generella råd
och tips i avtalsfrågor till medlemmarna. Du hittar dem här
intill, och de ska även finnas tillgängliga på SKAP:s hemsida.

Text: Peter Willebrand Foto: Privat

ALLMÄNT

I princip alla avtalsvillkor är förhandlingsbara. Nöj dig inte om motparten säger att något är "branschstandard". När du får ett avtalsutkast, be om betänketid och fråga någon du känner om råd. Kolla med vägledande branschavtal, särskilt MFA och BA – där finns villkor som du minst bör få med. Fråga SKAP om råd!

I samtal med motparten, be denne alltid att tydligt förklara avtalets och specifika villkors innebörd. Var inte rädd för att be om konkreta räkneexempel avseende royalty och andra ekonomiska frågor som du känner dig osäker på. Kom ihåg att en bestämmelse kan aldrig vara tydlig nog.

AVTALSPARTEN

Fråga dig en och två gånger om du gör rätt i att ingå avtal med just denna part, särskilt om det är ett omfattande avtal som gäller under lång tid. Finns andra parter som du tror skulle göra ett bättre jobb med dina verk? Är motparten entusiastisk och har handlingskraft? Är de ekonomiska villkoren bra jämfört med andra parter? Hur ser det internationella kontaktnätet ut? Hur är det rent personkemimässigt?

MOTPARTENS SKYLDIGHETER

Det är viktigt att avtalet säger vad din motpart har för skyldigheter rent konkret, särskilt när det gäller förlagsavtal. Vad vill och förväntar du dig att motparten ska göra för dig och dina verk? Det bör minst stå något om att motparten ska aktivt arbeta för dig och dina verk (gäller särskilt förlagsavtal – se MFA för inspiration). Be motparten beskriva för dig vad de ska göra och nöj dig inte med att de hänvisar till branschpraxis eller dylikt. Exempelvis bör ett förlag aktivt bearbeta reklambolag, skivbolag, filmbolag etc samt sitt övriga nätverk. Om du är intresserad av s k co-writes, bör det stå något om detta och att de kan tillhandahålla resepengar för att du ska kunna göra co-writes på annan ort.

Något av det viktigaste att tänka på i detta sammanhang är villkoren kring motpartens utgivningsplikt. Det måste finnas bestämmelser som reglerar inom vilken tid förlaget/motparten ska ha gett ut dina verk och vad som sker om de inte gör det i tid. Se MFA som referens. Vanliga konsekvenser är att verken går tillbaka till dig och ibland att det anses vara avtalsbrott och att du då kan häva avtalet.

En annan mycket viktig punkt handlar om motpartens informationsplikt (återigen, se MFA som referens). Detta innebär att de har en skyldighet att regelbundet informera dig om vad de gjort för att främja dina verk, samt vad de avser göra framåt i tiden. Innan avtal skrivs under rekommenderar jag även att du ber motparten presentera en aktivitetsplan för vad de avser göra under det närmsta året för att främja dina verk. Be gärna också om någon slags ekonomisk prognos angående dina verk.

ROYALTYFÖRSKOTT

Detta gäller främst förlagsavtal. Royaltyförskott är något som nästan aldrig finns med i det första avtalsutkastet som mot-

parten presenterar för kompositören. Men det går ofta att förhandla sig till ett förskott – jag har varit med om att få till förskott på belopp om allt mellan 10 000 kronor och 1 500 000 kronor. Det är viktigt att tänka på att förskott är bra av två skäl, dels naturligtvis att kompositören får betalt på förhand, dels att förlaget får ytterligare ett viktigt incitament att arbeta stenhårt för kompositörens verk.

Det brukar också vara möjligt att få till en bestämmelse som säger att kompositören har rätt till ytterligare förskott om det syns i "pipeline" att pengar är på väg in från exempelvis Stim.

AVTALSTID

Det är väldigt viktigt att titta på vilka tidsperioder som föreslås i avtalsutkastet. Detta gäller särskilt förlagsavtal, men tidsbestämmelser är viktiga att se över oavsett avtalstyp. Exempelvis är det absolut inte standard att förlagets rätt ska gälla life of copyright (d v s under hela tiden som verket är skyddat enligt lag). Ibland kan förlag gå med på 15 års exploateringsperiod. När det gäller generalavtal så är det inte ovanligt att förlagets exklusivitet gäller dig som kompositör under tre år från avtalets undertecknande (d v s att alla verk du skriver under den tiden faller under förlagsavtalet).

TERRITORIUM

Det är heller inte självklart att förlag ska ha rätt att exploatera verk worldwide, utan detta får förhandlas från fall till fall. Be motparten att klargöra hur man har tänkt jobba med dina verk utanför Sverige om de insisterar på att ha rättigheterna för hela världen. Har motparten bra samarbetspartners och/eller nätverk utanför Sverige?

GRANSKNING AV REDOVISNING

Det är viktigt att du får en rätt att granska motpartens ekonomiska redovisning och att denna rätt gäller under tiden från att du får redovisningen och fem år framåt. Dessutom bör du ha en rätt att kräva att motparten ska betala för din granskning i det fall det visar sig att de redovisat fel belopp till din nackdel. Se MFA.

SÄRSKILT OM BESTÄLLNINGSAVTALET (BA)

Det är viktigt att tänka på att BA nu förhoppningsvis ska omförhandlas till kompositörernas fördel. Håll dig informerad genom SKAP angående detta! Utöver det som står i BA kan det vara viktigt att tänka på vilken part som är ansvarig för att ta fram en inspelning/produktion av beställningsverket – vem som bekostar och sedan vem som äger inspelningen. När det gäller beställningsverk är det också av stor vikt att klart formulera bestämmelser kring framförandetid och exklusivitet.

Det finns en formulering som jag stött på flera gånger och som jag vill varna för. Det gäller nyttjanderätt av verk som beställs för användning i tv-produktioner. Här vill motparten ofta att de ska ha rätt att nyttja det "i alla medier och i all framtid i hela världen", vilket naturligtvis är oacceptabelt om du inte får en ersättning i motprestation som står i proportion till en sådan nyttjanderätt. Se till att noggrant reglera motpartens nyttjanderätt (detta gäller förstas alla avtal du ingår!) i tid, medium och rum.

NYA MEDLEMMAR

1. Jens Duvsjö (Foto: Anton Augustinsson) 2. Matti Bye (Foto: Martina Hoogland Ivanow) 3. Clarence Öfwerman (Foto: Thomas Evensson) 4. Olle Ljungström (Foto: Warner Music Sweden) 5. Dan Lundberg (Foto: Titti Källman) 6. Mårten Edh (Foto: Andreas Pastor) 7. Daniel Filipsson (Foto: Julia Bell) 8. Anders Ortman (Foto: Anna Wahlgren) 9. Åsa Rydman (Foto: Anna-Julia Granberg) 10. Gunhild Carling (Foto: Sara Silverberg) 11. Olli Skogsbryne 12. Emanuel Lundgren (Foto: Fredrik Skogkvist) 13. Tomas Boström (Foto: Magnus Nordqvist) 14. Fredrik Emilson (Foto: Tomas Michaelsson) 15. Caroline Schröder (Foto: Oscar Falk) 16. Anders Lewén 17. Örjan Hulthén (Foto: Sara Ottosson) 18. Pauline Kamusewu Olofsson 19. Åsa Karlström (Foto: Mia Jacobs).

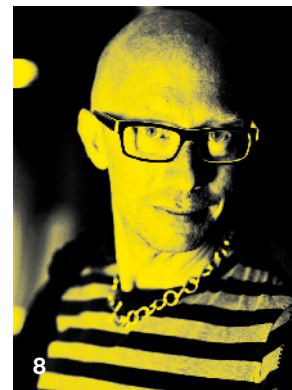
LOVE ANTELL
Hur hittar du din kreativitet?
– Jag vet faktiskt inte. Jag kan inte planera att vara kreativ, så i stället försöker jag bara att sysselsätta mig med något och se vad som händer.

Det är lite som att kasta skit på väggen och se vad som fastnar. Fortfarande skriver jag texter på baksidan av telefonräkningar, även om jag köpt dyra anteckningsböcker. Bäst idéer får jag när jag egentligen borde göra något annat. Jag gnolar med en gitarr varje dag, oftast leder det ingen vart. Jag försöker undvika att titta ner i ett tomt papper, och vänta på inspiration. Sånt kommer ändå alltid som en överraskning.

Vårdar du din kreativitet på något sätt?

– Jag behöver nog omväxling. Ibland behöver jag läsa böcker några dagar, andra gånger behöver jag suppa mej full och skita i allt ett tag. Om jag kör fast brukar jag tänka: "Hur skulle Lars Hillersberg ha gjort?" Livet i sig är ett ständigt researcharbete. Jag samlar på mig en massa olika saker, och plötsligt en dag vet jag hur något kan komma till användning. Om jag hade haft körkort skulle jag kanske åka runt planlöst med en bil och tänka. Artur Lundkvist har sagt: "Den som går vilse kan av misstag hitta nya vägar."

Foto: *Gustav Wæsterberg*

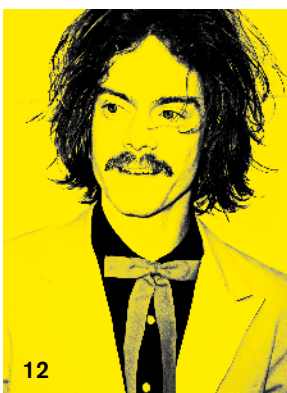
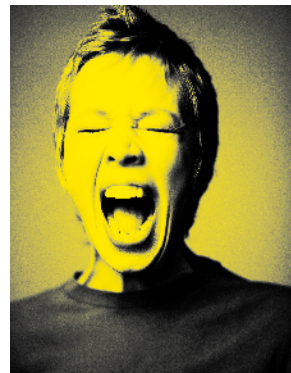

KATTI HOFLIN

Hur hittar du din kreativitet?

– Den är inget jag hittar. Det verkar mer som om den finner mig. Mest kreativ är jag under press, med tydliga beställningar eller deadlines. En annan sak som gör att jag blir kreativ är att jag inte försöker. Ju mer jag struntar i att försöka, desto bättre går det. Det gäller alla delar av kreativiteten: hur det låter när jag sjunger, att inte försöka visa hur duktig jag är, att inte bry mig om vers-/refrångräsket och så vidare.

Vårdar du din kreativitet på något sätt?

– Ja, jag påminner mig ofta om att jag inte måste vara en duktig stereotyp vuxen. Jag står främst på konstens sida i mitt eget liv. Också i yrkeslivet. Som chef vill jag vara en som tänder lågan i andra och blåser på den. Då hjälper det att angripa världen mer som ett barn – utan fördomar, prestige eller alltför stort allvar. Detsamma gäller mitt eget skapande. Det är som en livslång kärlek jag alltid kan värma mig i. Jag skulle känna mig väldigt fattig om jag inte kunde skapa.

Foto: Per Kristianssen

KAROLINA STENSTRÖM

Hur hittar du din kreativitet?

– Var som helst. Det känns som att mina nerver sitter utanpå kroppen och håvar in intryck vad jag än tittar på, hör, eller känner. Sen skickas allt vidare till hjärnan som omvandlar intrycken till begripliga och obegripliga tankar och idéer som jag måste ta hand om för att inte bli tokig.

Vårdar du din kreativitet på något sätt?

– Ja, framför allt genom att göra andra saker än att skriva musik, för att liksom låta den delen av hjärnan vilan lite. Dels genom att till exempel rita och sticka, dels genom att läsa mycket böcker om allt möjligt, gärna kursböcker från typ läkarprogrammet. Men också genom att ge mig själv ramar ibland, till exempel har jag nyss gjort klart en skiva med mitt band Psykakuten där vi bara har gjort covers av låtar som heter *Maybe Tomorrow*.

Foto: Camilla Lindberg

ÅRETS STIPENDIATER

Under 2010 har SKAP delat ut stipendier och priser – om 40 000 kronor vardera – till följande upphovsmän.

SKAP-stipendier:

Jennie Abrahamson
Niklas Andersson
Sarah Assbring
Mårten Edh (bild 2)
Leif Edling
Anna Einarsson
Bernt Eklund
John Engelbert
Katti Hoflin
Melissa Horn
Frida Hyvönen
Henrik Janson
Amanda Jenssen (bild 3)
Anna Järvinen
Fabian Kallerdahl (bild 5)
Andreas Kleerup
Markus Krunegård
Caroline Leander
Oskar Linnros (bild 4)
Jens Malmlöf
Nilla Nielsen
Christopher Sander
Tomas Wiehe
Nina Woodford (bild 1)
Anders Wällhed
Johan Örjansson

**SKAP:s stipendiefond
till Evert Taubes minne:**
Michael Saxell

SKAP:s musikedramatikpris:
Ola Strandh

Fred Winters minnesfond:
Mauro Scocco

SKAP:s hederspris:
Anders Eljas

SKAP:s specialpris:
Erik Kjellberg

**Sven Paddocks minnes-
fond:**
Rose-Marie Strähle

**Ejnar Westlings minnes-
fond:**
Olle Ljungström
CajsaStina Åkerström

**Karl Gerhards jubileums-
fond:**
Claes Eriksson

**SKAP:s dansbands-
kompositionspris:**
Ulf Georgsson
Monica Forsberg

SKAP:s jubileumspris:
Miriam Eriksson Berhan och
Johanna Eriksson Berhan

**SKAP:s och Manifests pris
till årets kompositör:**
Lisa Nordström och
Lisen Rylander Löve

**SKAP:s och Manifests pris
till årets textförfattare:**
Ken Ring

**2010 års stipendium ur
Thore Ehrlings minnesfond**
Jan Lundgren

**2010 års stipendium
ur Ulf Peder Olrogs minne**
Carin Kjellman

Nordiska filmmusikpriset
Dani Strömbäck

Foto: Kalle Assbring (1–4) och Anders Lidén (5)

DETTA ÄR SKAP

SKAP – Svenska Kompositörer Av Populärmusik – är Sveriges intresseförening för yrkesverksamma kompositörer, textförfattare och arrangörer. SKAP grundades 1926. SKAP:s medlemmar verkar inom alla genrer.

Föreningens övergripande ändamål är att:

- Tillvarata medlemmarnas konstnärliga och upphovsrättsliga intressen
- Fördela bidrag, stipendier och priser
- Verka för svensk populärmusik

MEDLEMSTRÄFFAR

SKAP arrangerar medlemsträffar i Göteborg, Malmö, Orsa och Stockholm.

AVTAL

SKAP förhandlar fram standardavtal för medlemmarna att använda i förhandlingar, som t ex Musikförlagsavtalet och Beställningsverksavtalet. Till dessa finns handböcker. Dessa avtal kan laddas ner på www.skap.se

JURIDISK RÅDGIVNING

SKAP erbjuder medlemmarna kostnadsfri juridisk rådgivning av jurist med upphovsrätts- och avtalsexpertis. Har du frågor kring förlagsavtal, beställningsavtal eller andra upphovsrättsrelaterade frågor – kontakta SKAP på info@skap.se eller 08-783 88 00.

EKONOMISK RÅDGIVNING

SKAP erbjuder medlemmarna enskild ekonomisk rådgivning. Har du t ex frågor om ditt egenföretagande? Varje medlem kan boka in upp till 6 stycken kostnadsfria halvtimmetillfällen per år. Kontakta SKAP på info@skap.se eller 08-783 88 00 för vidare information.

VERKSAMHETSFÖRSÄKRING

SKAP har tillsammans med en försäkringsmäklare tagit fram en förmånlig försäkringslösning. Bland annat finns företagsförsäkring, instrumentförsäkring och sjukavbrottsförsäkring. Kontakta SKAP på info@skap.se eller 08-783 88 00 för vidare information.

MEDLEMSLÄGENHETER

SKAP äger två lägenheter, en i södra Spanien och en i Paris, dit medlemmarna kan åka för arbete och rekrea-

tion. Ansökningsblanketter för lägenheterna skickas ut ungefär tre gånger per år.

STIM

En av SKAP:s viktigaste roller är som huvudman för Stim. SKAP, FST (Föreningen Svenska Tonsättare) och SMFF (Svenska Musikförläggareföreningen) utgör en tredjedel var av Stims styrelse. SKAP företräder populärmusikkompositörernas intressen och ser till att Stims verksamhet är effektiv, transparent och att den inte diskriminerar några upphovsmän.

KULTURPOLITIK

SKAP bedriver kulturpolitik och lobbyverksamhet, både i Sverige och på EU-nivå. På dessa områden är SKAP:s viktigaste målsättningar att värna upphovsrätten och att verka för den musikaliska mångfalden.

ORGANISATION

SKAP drivs av en av medlemmarna vald styrelse bestående av nio personer: Alfons Karabuda (ordförande), Jan-Olof Andersson, Py Bäckman, Douglas Carr, Elise Einarsdotter, Johan Ekelund, James Hollingworth, Camilla Ringquist och Torgny Söderberg.

SKAP:s löpande verksamhet sköts av SKAP:s kansli. Kansliet är bemannat på normal kontorstid och nås på info@skap.se eller 08-783 88 00.

MEDLEMSKAP

Är du yrkesverksam upphovsman men inte SKAP-medlem? Du kan bli medlem i SKAP om du har varit ansluten till Stim (eller motsvarande sällskap utomlands) i minst tre år. Ansökan om inträde prövas av styrelsen två gånger per år. Ansökningsblanketten kan laddas hem från www.skap.se

SKAP

Svenska Kompositörer Av Populärmusik
Sandhamnsgatan 79
Box 27327
102 54 Stockholm
info@skap.se
tel: 08-783 88 00
www.skap.se

PORTO BETALT B

Avsändare:

SKAP

Box 27327

102 54 Stockholm

STIPENDIATER PÅ SKAP:s VÅRFEST DEN 24 MAJ 2010

Bakre raden, från vänster: Olle Ljungström, Andreas Kleerup, Katti Hoflin, Jan Lundgren, Michael Saxell.

Mittenraden: Mårten Edh, Oskar Linnros, Anders Eljas, Rose-Marie Strähle, Mauro Scocco.

Främre raden: Anna Järvinen, Ola Strandh, Jennie Abrahamson, Nina Woodford.

Foto: Kalle Assbring

DETTA ÄR SKAP-NYTT

SKAP-nytt är en medlemstidning som kommer ut två gånger per år. Även som icke-medlem kan du prenumerera på tidningen. Kontakta oss via info@skap.se eller 08-783 88 39.

Vad vill du läsa om i SKAP-nytt?

Skriv till oss!

Svenska Kompositörer Av Populärmusik
Box 27327, 102 54 Stockholm
www.skap.se